

zilver, dat weinig of niet meer wordt gebruikt, o.a. een antiek wierooksvat, monstrans, kelken van vroeger en heden, een zilveren abtsstaf enz.

Tot besluit gaf de hr. van Bavel een uiteenzetting van het tafelblad van Heeswijk; aan de beschrijving hiervan is onlangs een heel nummer van het tijdschrift "Antiek" gewijd. Het blad dateert van kort na 1500; van dergelijke bladen zijn er nog slechts vijf in de gehele wereld. Het blad is beschilderd geweest met bijbelse taferelen uit het oude en het nieuwe testament, die betrekking hebben op de maaltijd, door beschadiging is een gedeelte van de beschildering verdwenen.

Rond half zes was de rondleiding beëindigd. De deelnemers waren uiterst tevreden, omdat ze hadden kunnen genieten van een zeer deskundige en interessante uiteenzetting, verzorgd door iemand met een grote kennis van en een grote liefde voor zijn vak.

M.H.J. Pennings.

HET HEEMKAMP, gehouden te SINT. OEDENRODE van 9 tot en met 12 juli 1969. Verslag van M.J. de Wit. (III) Slot.

Met mijn verslag in het vorig nummer waren we gekomen tot vrijdagvoormiddag + half elf, toen men van het cafeetje op het gehucht Casteren verder trok de gemeente Liempd in. Eerst een bezoek aan de duiventoren. Op het gehucht Casteren op ongeveer 25 meter afstand van de Dommel staat een oude hoeve waarvan het grondgebied vroeger ongeveer 60 ha. besloeg. In het tijdsverloop van de laatste honderd jaar is deze hoeve gesplitst in een viertal boerderijen, die in de buurtschap Casteren bijgebouwd zijn. Tegen het woongedeelte van de oude hoeve staat nog een woonhuis, dat grotere afmetingen heeft wat de hoogte betreft, waarvan de bouwstijl wat luxueuzer is en dat op een heuveltje staat wegens de nabijheid van de Dommel. Dit huis werd vroeger kennelijk bewoond door de eigenaar. Op het erf staat de oude duiventoren, een stenen bouwwerk van + 15 meter hoog en + 4 meter breed. De onderste geleding heeft dienst gedaan als bakhuis, daar er een bakoven in gebouwd is. In de bovenste geleding werden vroeger enkele honderden duiven gehouden door de eigenaar. Deze mochten hun voedsel zoeken op de landerijen in de omgeving.

De eigenaar verkocht deze duiven voor de slacht. In de dertiger jaren is hieraan op wrede wijze een einde gekomen, toen een van de landbouwers van Casteren zijn zaaigran met vergif vermengde en de duiven practisch allen hiervan gestorven zijn.

Ondertussen liep het tegen de middag en zocht ieder zijn vervoersmiddel weer op, om de reis voort te zetten. We passeerden de Dommel via de Witte Brug en belandden zo in de kom van Liempd. Liempd is nog een overwegend agrarische gemeente, waar opvallend veel populieren of canadabomen groeien. Voorheen waren er dan ook een groot aantal klompenmakers die huis aan huis een klompenmakerij hadden. In de zaal Van Kaathoven werden wij door burgemeester Smits hartelijk ontvangen. In zijn toespraak gaf hij een visie op uitbreidingsplannen voor een plattelands gemeente en wees op hun bestaansrecht tussen de grotere woongemeenten. Achter in de zaal waren op een bord een + 50 paar klompjes te zien van de even zovele modellen als er voorheen in Nederland werden gemaakt.

Na de lunch, aangeboden door het gemeentebestuur van Liempd, gingen we bij een klompenfabriekje kijken. Daar werd buiten door twee klompenmakers getoond, hoe men voorheen met diverse gereedschappen van een stukje boomstam in korte tijd een paar klompen maakte. A. van Breugel gaf uitleg, hoe die gereedschappen elk werden genoemd. Vanhier ging het naar een terrein, ruim honderd meter van de Dommel gelegen, waar de laatste jaren door pater Wiro Heesters onderzoek is verricht op een opgehoogd perceel. Op die plaats heeft het eerste kerkje gestaan van Liempd, een kapel toegewijd aan Sint Jan de Doper, gebouwd op het eind van de 14e eeuw. Het werd parochiekerk, toen in 1603 Liempd een zelfstandige parochie werd. Liempd behoorde in die tijd tot de Baronie van Boxtel. In 1864 werd het kerkje door brand verwoest. Thans ligt de kerk en het dorp één à anderhalve kilometer van de Dommel. De opgravingen hadden de fundamenteen blootgelegd van bovenvermeld kerkje en enkele graven, want ik zag er beenderen liggen.

Vanhier begon de terugtocht naar Rooi. 's Morgens hadden we de loop van de Dommel gevolgd langs de noordenkant door Olland, nu ging het langs de zuidkant terug. De Dommel stroomt

n.l.tussen Rooi en Boxtel in westelijke richting, het overige deel naar het noorden. Het eerste huis waar we even afstapten, was de Fratershoeve, vroeger een bezitting van de Broederschap van het Gemene Leven in Den Bosch. Onze Georgius van Lanckveld of Macropedius was in zijn tijd ook lid van deze Congregatie. Een weinig verder waren we weer op Rooi's grondgebied en even daarna bij de oprijlaan van Den Hulst. Dit is een landhuis, in de eerste helft van de vorige eeuw herbouwd. Oorspronkelijk was het een slotje, door grachten omgeven. Rooi had vroeger een vijftiental van die slotjes, waarvan er enkele tot kastelen uitgroeiden, andere tot een versterkte hoeve met grachten omgeven, zoals b.v.in Gemert de Hazeldonk, De Wijnboom. het Slotje in De Deel, de Kievitsbraken en de Espse hoeve onder Bakel. Terug nu naar het Slotje Den Hulst. Het is enkele eeuwen in bezit geweest van de familie Huijgens. Uit die familie stamden Christiaan, de wis- en natuurkundige en Constantijn, de dichter. Zij bekleedden in die tijd belangrijke functies aan het prinselijk hof in Den Haag. Toen we Den Hulst gezien hadden, ging het rechtstreeks naar het kerkdorp Boskant. Daar aangekomen werd eerst in 'n café van het nieuwe centrum een verfrissing gebruikt en daarna even de nieuwe kerk bezichtigd.

De route ging daarna tussen de populieren bossen door naar de buurtschap Vernhout. Hier werd even halt gehouden bij 'n tweetal boerderijen, genaamd De Oude en De Jonge Boomgaard. In De Oude Boomgaard is in 1781 geboren zuster Marie Joseph van Jesus (Maria Raaijmakers), stichteres van de Zusters Penitenten Recollectinen van Roosendaak. Ook vertoefden we even bij de Jonker van de Jaegershoeve, in 1645 gebouwd. Toen we van Vernhout naar onze kwartieradressen terugkeerden langs de Sloef en Diependaal, merkte ik een perceel grond beplant met uitsluitend wilgebomen; ik meen, dat men dit in Brabant niet veel aantreft.

Om 19 uur hadden we, evenals de vorige avond, in Hotel van Eijk de warme maaltijd, die prima verzorgd was. Om 20.30 kwamen we bijeen in Hotel "De Beurs" op de Heuvel. Pater Wiro Heesters vertoonde zijn prachtige dia's van de Hazeputten en de Moerkuilen, die we daags daarna zouden bezoeken. Hierna de Brabantse Bonte avond met loterij, tekenwedstrijd,

voordrachten en optreden van "The Roy Village Band" met dansmuziek.

Zaterdag 12 juli de laatste dag van het Heemkamp. Om 9 uur weer aantreden op de Markt. Nu was Nijnsel, Rooi's derde kerkdorp aan de beurt. De naam komt al voor in stukken van de 13e eeuw. Opgravingen van de laatste jaren hebben aangetoond, dat er in de Midden-Steentijd al mensen woonden. Voor de Hervorming stond er al een kapel, toegewijd aan Sint Antonius Abt. Pas in 1911 werd Nijnsel een zelfstandige parochie. In die jaren kwam er de nieuwe kerk, nu onder patronaat van de heilige Antonius van Padua. Een school voor lager onderwijs was al veel eerder gebouwd in Nijnsel.

Nadat er een groepsfoto was gemaakt voor de kerk van Nijnsel trokken we weer de Dommel over. Nabij de Nijnselse Dommelbrug ligt de Bonnefantten hoeve, waarvan ik geen nadere bijzonderheden weet. De naam doet mij denken aan het Bonnefantten Museum te Maastricht. We reden een eindje de weg op richting buurtschap Vressel en kerkdorp Breugel. Links af bereikten we al aanstonds het natuurreservaat "De Hazeputten". Het is een gebied bezet met dennenbossen, waarin enkele vennen liggen met een rijke vegetatie. Toen we hier een half uurtje hadden gekeken, gingen we langs een andere weg naar de Lieshoutse weg terug. Aan de noordenkant van de weg Nijnsel-Mariahout liggen, voor de helft ingesloten in dennenbossen, De Moerkuilen. Het zijn de vroegere kronkels geweest van de Dommel. Toen zij door aanslibbing los kwamen te liggen van de Dommel, vormde zich een veenlaag in die zijarmen of wieden, die er enkele honderden jaren later uitgebaggerd is voor brandstof.

In deze bosrijke omgeving staat het landhuis, dat voor Mgr. Bekkers werd gebouwd, die het helaas niet heeft kunnen betrekken als rustend bisschop. Het ligt aan de Everse akkerpad. Aan deze zelfde weg was in de dagen van het Heemkamp onder leiding van pater Wiro Heesters op een perceel bouwland, waar met een buldozer de zwarte grond tijdelijk afgeschoven was, een onderzoek aan de gang in de rooie ondergrond. Sporen van vuurhaarden, van paalgaten en diverse scherven toonden aan, dat op die plaats mensen woonden vóór de christelijke jaartelling. In café Jachtlust aan de weg naar Veghel werd halt gehouden voor een koffie-pauze. Ook

stond op het programma een bezoek aan de plaats, waar tot 1944 de Koeveringe molen heeft gestaan. Hij stond op een punt, waar de gemeenten Sint Oedenrode, Schijndel en Veghel bijeenkomen, zodat de molenaar van deze drie gemeenten zijn klanten mocht hebben. Het stichtingsjaar is 1299. Deze standaardmolen is in oktober 1944 door oorlogshandelingen verwoest en niet meer herbouwd.

Toen men zijn dorst gelest had in bovengenoemd café, zijn we via uitbreidingsplan Eerschot na een bezoek aan de nieuwe kerk van de Goede Herder met de amphitheater-gewijs geplaatste kerkbanken rond het altaar en via de uitbreidingsplannen Armenhoef en Heverland naar het Marktplaatsje teruggekeerd. In Hotel "De Beurs" was de afscheids-koffietafel, aangeboden door het gemeentebestuur. Hierbij werden hartelijke woorden van dank gesproken door het hoofdbestuur van Brabants Heem. Pastoor Binck was ook nog overgekomen. De organisatoren hadden eer van hun werk; zij bedankten op hun beurt de deelnemers. Dezen keerden voldaan huiswaarts na elkander de hand te hebben gegeven met een "tot weerziens".

EEN VERZOEK VAN HET BESTUUR VAN DE SINT JEURIS-SCHUT OM
VRIJSTELLING VAN BOETE.

Op 26 april 1763, een teerdag van de Rooi Schut, hadden de Schutsbroeders op het sluitingsuur het café, waar ze teerden nog niet verlaten. Daarom werd de hospes beboet. Omdat de Schutsbroeders krachtens een privilegie op de teerdag niet gebonden waren aan een sluitingsuur, vragen ze de Landcommandeur om de boete kwijt te schelden.

Aen Syne Hooghwaerdigste Excellentie Hooghwaerdigen, Hooghgebooren Heere Landtcommandeur der Balijsche Aldenbiesen, soeverijne en gront Heer der vrije Rijk neutralsche Grondt Heerlijckheit Gemert etc.etc.

Also voorleden Woensdag den 23ste deeser maend Maij door den Captijn ende Luytenant van S. Joris Schutterij deeser vrije Rijk neutralsche grondt heerlijckheit Gemert bij mondelinge aanspraeck aen Sijne Hooghwaerdigste Excellentie is bekend geworden, dat Peeter Adraens de la Court, Drossard en Scholtus deeser Vrije Rijk neutralsche grondt Heerlijckheit Gemert den hospes of herbergier Benedictus van den Bergh, al 33 jaeren hospes der voors. schutterij geweest sijnde, op den